

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Sayı / Issue 15 • Haziran / June 2025

ذَلِكَ الْكِتَابُ
الَّذِي هُوَ
الْحَقُّ الْمُبِينُ
الرَّحْمَنُ

كتبه نور الله

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

15. Sayı / Issue 15 / Haziran / June 2025

ISSN: 2459-1815

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi (Journal of the Critical Editions of Islamic Manuscripts)
altı ayda bir yayımlanan uluslararası, hakemli bir dergidir.

Hacıveysade İlim ve Kültür Vakfı Adına İmtiyaz Sahibi

On Behalf of Hacıveysade Foundation for Science and Culture Owner

Mehmet Çaba

Baş Editör / Editor in Chief

Murat Şimşek

Editör / Editor

Mahmut Samar

Yardımcı Editörler / Associate Editors*

Halil İbrahim Delen, *Namık Kemal Üniversitesi* | **Halil İbrahim Üren**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi* | **Mustafa Borsbuğa**, *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi*

Alan Editörleri

Hatice Kübra İMAMOĞLUGİL (Kelam ve Felsefe), **Meryem Yılmaz** (İslam Hukuku / Fıkıh),
Şaban Kütük (İslam Hukuku / Fıkıh), **Kemal Taşkın** (Hadis ve Tefsir), **Emrullah ASTAN** (Tasavvuf ve İslam Felsefesi), **Gökberk İnan** (Tarih ve Edebiyat),
İsmet İpek (Tarih ve Edebiyat), **Mustafa Karatay** (Kelam)

Dil Editörleri

Muhammet Yurtseven (TR Dil Editörü) | **Ahmet Yılmaz** (EN Dil Editörü) | **Necmettin Azak** (AR Dil Editörü) | **Hüseyin Örs** (AR Dil Editörlüğü)

Teknik Editör

Muhammet Emre YIKAR

Editörler Kurulu / Editors*

Eşref Altaş, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi* | **Ali Çoban**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi* | **Osman Demir**, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi* | **Necmettin Kızılkaya**, *İstanbul Üniversitesi* | **Saffet Köse**, *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi* | **Hasan Özer**, *Karamanoglu Mehmetbey Üniversitesi* | **Mahmut Samar**, *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi* | **Murat Şimşek**, *Marmara Üniversitesi* | **Murat Tala**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi*

Yayın Kurulu / Editorial Board*

Berat Açıl, *Boğaziçi Üniversitesi* | **H. Yunus Apaydın**, *Erciyes Üniversitesi* | **Seyit Bahçıvan**, *Selçuk Üniversitesi* | **Hamzeh al-Bakri**, *İstanbul Üniversitesi* | **Hasan Tuncay Başoğlu**, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi* | **Mürteza Bedir**, *İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi* | **Said Bektaş**, *Medine Taybe Üniversitesi* | **Ertuğrul Boynukalın**, *Marmara Üniversitesi* | **Mehmet Boynukalın**, *Marmara Üniversitesi* | **Ahmet Çaycı**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi* | **İslam Dayeh**, *Freie Universität Berlin* | **Lejla Demiri**, *Universität Tübingen* | **Ekrem Demirli**, *İstanbul Üniversitesi* | **İhsan Fazlıoğlu**, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi* | **Hayri Kaplan**, *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi* | **Abdulrahman Taha el-Hebschi**, *al-Ahaff University* | **Nizar F. Hermes**, *Virjinya Üniversitesi* | **Fikret Karapınar**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi* | **Mehmet Cüneyt Kaya**, *İstanbul Üniversitesi* | **Mahmut Kelpetin**, *Marmara Üniversitesi* | **Najm Adurrahman Khalaf**, *Malezya İslami İlimler Üniversitesi* | **Cüneyd Asım Köksal**, *Marmara Üniversitesi* | **Bilal Kuşpınar**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi* | **Ali Öge**, *Necmettin Erbakan Üniversitesi* | **Kayhan A. Özyakal**, *İstanbul Üniversitesi* | **Şükrü Özen**, *İstanbul Üniversitesi* | **Judith Pfeiffer**, *Universität Bonn* | **Adam Sabra**, *University of California* | **Emilie Savage-Smith**, *University of Oxford* | **Ayman Shihadeh**, *SOAS University of London* | **Ahmet Türkan**, *Dumlupınar Üniversitesi*

*Soyadına göre alfabetik sıralı

Yazı İşleri Müdürü / Chief Executive Officer

Ahmet Demirbaş

Özetler / Abstracts

Ahmet Yılmaz

Tashih / Proofreading

Muhammet Yurtseven

Tasarım / Graphic Design

DBY Ajans

Yayın Türü / Publication Type

Yerel Süreli Yayın / National Periodical

Yayın Periyodu / Publication Period

Altı ayda bir (Haziran-Aralık) yayımlanır / Published semi-annually (June-December)

Baskı Tarihi / Print Date

Haziran 2025

Baskı / Printed by

Hacıveysade İlim ve Kültür Vakfı (Dijital)

www.tahqiq.org

İletişim / Correspondence

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi, Hacıveysade İlim ve Kültür Vakfı,

Akşemseddin Mah. Genç Osman Cad. 53/1, 42080, Selçuklu, Konya

tahkikdergisi@gmail.com • www.tahqiq.org

Kapak Figürü / Cover Figure

الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾ [الرحمن 55/1-4]

Rahmân Kur'anı öğretti. İnsanı yarattı. Ona düşünmeyi ve konuşmayı öğretti. (Rahman 55/1-4)

Hat: Nûrullah Özdem - Küfi hat ile murabba âyet-i kerime kompozisyonu, 1437

Tahkik, 09.10.2019 tarihi itibarıyla MLA International Bibliography, 10.06.2020 tarihi itibarıyla Atla Religion Database ve 12.11.2020 tarihi itibarıyla MIAR uluslararası alan indekslerinde taranmaktadır.

içindekiler / contents

ARAŞTIRMA MAKALELERİ / RESEARCH ARTICLES

Birgivi'nin <i>Risâle fî 'ademi abzi'l-ücre alâ kırâeti'l-Kur'an</i> İsimli Eserinin Tahkiki ve Tahlili Critical Edition and Analysis of Birgivi's Work Named <i>Risâlah fî 'adami akhdh al-'ucrah 'alâ qirâ'ah al-Qur'an</i> Yunus YALÇIN	1-53
--	------

Şeyhülislâm Esad Efendi'nin <i>Tefsîr-i Âyet-i "Ve'l-Kamera Qaddernâbû"</i> İsimli Eserinin Tahkik ve Değerlendirmesi A Critical Edition and Analysis of Shaykh al-Islâm Esad Efendi's Commentary on The Verse "Wa'l-Qamara Qaddarnâhu" Rahime Betül DEMİRAYAK - Ali AKPINAR.....	55-109
---	--------

XVI. Yüzyıl Arapça Bir Ayasofya Vakfiyesi: (İnceleme-Tahkik) XVI. Century Arabic Waqfiyya of Hagia Sophia: Research and Critical Edition Zahir ASLAN.....	111-145
---	---------

İbn Cemâa'nın Savaş Hukuku İle İlgili Görüşleri ve <i>Tecnidü'l-Ecnâd</i> Adlı Eserinin Tahkik ve Tahlili Ibn Jamâ'a's Views on Law of War and Tahqiq and Analysis of His Work <i>Tajnid al-'Ajnâd</i> Muhammet SAĞLIK.....	147-271
---	---------

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ / BOOK REVIEW

Ahmet Süheyl Ünver, <i>Köprülü Kütüphanesi Esrârı</i> , haz. Sami Arslan, ed. Gülbün Mesara (İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2024). 478 sf. ISBN: 978-975-17-6075-3 Sümeyye Nur AYDIN	273-277
---	---------

TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Tabkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi altı ayda bir yayınlanan uluslararası hakemli tematik bir dergidir. Bu ana tema, tahkik (edisyon kritik) denen yazma bir metnin neşre hazır hale getirilmesidir. Daha açık bir ifadeyle yazma bir metnin, mevcut tek nüshasına veya nüshalarına dayanarak müellifin kaleminden çıkmış haline ulaşmaya çalışılması ve neşre hazır hale getirilmesidir. Ayrıca yazmalar (mahtûât) hakkında araştırma, kataloglama, kütüphane ve literatür tanıtımı gibi araştırma yazıları da bu temaya dahildir.

Tabkik'in hedefi, genel olarak İslâm ilimler tarihindeki bilimsel birikimin parçası olan yazma metinlerin kritik edilip yeniden yorumlanarak neşirlerinin yapılmasıdır. Tahkik, orta Anadolu ve İstanbul bilim geleneğinde üretilen metinleri öncelemektedir.

Tabkik'in temel araştırma alanı İslami ilimlerdir. Temel İslam bilimleri, felsefe ve din bilimleri ile İslam tarihi ve sanatlarından oluşan ilahiyat temel alanı ile tarih ve İslam felsefesi alanlarındaki araştırma ve neşirler bu alana dâhildir. *Tabkik*'te yurardaki alanlarda edisyon kritik ve değerlendirme yazıları başta olmak üzere Latin alfabesine nakil, sadeleştirme, tercüme, telif, tanıtım ve kritik araştırma makaleleri de yayımlanabilir. Ayrıca İslami ilimler başta olmak üzere Arapça, Osmanlı Türkçesi, Farsça risalelerin tahkikli neşri yayımlanabilir.

Tabkik, Türkçe bölümünde “İSNAD Atıf Sistemi”ni, Arapça bölümünde ise “İSAM Tahkikli Neşir Esasları (İTNES)” kılavuzunu uygulamaktadır. Tahkik, Kon-ya’da *Haciveyisade İlim ve Kültür Vakfı* tarafından *Ebû Said Hâdimî Tabkik Merke-zi*’nin bir süreli yayını olarak faaliyete başlamıştır.

TAHKİK

Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts

Tabkik Journal of Critical Editions of Islamic Manuscripts is an international, peer-reviewed and themed journal that launched semi-annually (June-December) in Turkish. The main theme is the preparation of a manuscript for publication in the manner of a critical editions. In other words, it is the projection of a work as penned by the author based on the single or multiple extant copies and editing it for publication. The theme also involves academic essays related to research, cataloging, libraries and literature review concerning manuscripts.

The aim of the *Tabkik* is the criticism, reinterpretation and publication of the manuscripts integral to the scientific contribution over the history of Islamic sciences. The journal critique prioritizes the texts produced in the scientific heritage of Istanbul and Anatolia.

The main research field of the *Tabkik* is the Islamic sciences. It incorporates the research and publication in divinity comprising main Islamic sciences, philosophy, theology, Islamic history and arts, as well as history and philosophy. In addition to the critical editions and reviews related to the themes stated above, the articles that present transcription into Latin alphabet (Latinization), intra-language translation, translation of a text, original research articles, review and debate essays are welcome for publication in the Critique. Mainly concentrating on treatises in Islamic sciences, the critical editions of treatises in Arabic, Ottoman Turkish, and Persian will be published in the *Tabkik*.

Tabkik uses the ISNAD Citation System (İSNAD Atıf Sistemi) in the Turkish section and it is based on the Principles of Critical Editions of ISAM (İSAM Tahkikli Neşir Esasları, *İTNES*) in Arabic section.

Tabkik started as a periodical of the *Abu Said Hadimi Research Center* established by Hacıveyiszade Foundation for Science and Culture in Konya.

tahkikdergisi@gmail.com • www.tahqiq.org

editör'den

Değerli araştırmacılar ve okuyucular,

Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı tarafından yayımlanan *Tabkik İslami Araştırmalar ve Neşir Dergisi*'nin on beşinci sayısı sizlerin karşısında olmaktan mutluluk duyuyoruz. Bu yayın dönemi içerisinde dergimize gelen çalışmalardan ön kontrol, yayın kurulu ve hakem değerlendirme süreçlerini olumlu şekilde tamamlayan dört araştırma makalesi ve bir kitap değerlendirmesi yayına kabul edilerek bu sayıda yerini almıştır.

Tahkik, Uluslararası indekslerden MLA, Atla, EBSCO ve MIAR'da taranmaya devam etmektedir. Dergimizin ULAKBİM'de ve diğer uluslararası indekslerde taranması ve uluslararası görünürlüğünü artırmak için çalışmalarımız devam etmektedir.

Dergimizin yeni sayısının sizinle buluşmasını sağlayan, başta bilimsel çalışmalarını yayınlanmak üzere dergimize gönderen ilim adamlarına ve araştırmacılara, bu çalışmaları okuyup değerlendirerek dergimize katkı sunan hakemlerimize teşekkür ediyoruz. Ayrıca sayının yayınlanması için büyük bir çaba ve gayret ortaya koyan yayın kurulumuza, emekleri her türlü takdirin üstünde olan ön kontrol ve dil editörlerine, alan editörlerine ve editör yardımcılarımıza müteşekkirimiz. Onların mesaisi, çabası ve emeği olmasaydı bu sayının çıkması mümkün değildi. Son olarak desteklerini esirgemeyen Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı başkanı Mehmet Çaba'nın şahsında vakfın diğer yöneticilerine, çalışanlarına ve vakıf üyelerine şükranlarımı sunuyorum.

Değerli okurlarımız ve yazarlarımız,

Uzun süredir yürütmekte olduğumuz dergi editörlüğü görevimizi yeni ve dinamik bir ekibe devretme kararı aldık. Bugüne kadar ekibimizin desteğiyle dergimizin daha iyi yerlere gelmesi için büyük bir özveriyle çalıştık. Şimdi ise dergimizin gelişim sürecini daha da ileriye taşıyacağına inandığımız yeni editör ekibine bayrağı devretme vakti geldi. Yeni ekip arkadaşlarımızın dergimize taze bir soluk ve enerji getireceğinden şüphe duymuyoruz. Onlara bu süreçte başarılar diliyoruz. Bugüne kadar gösterdiğiniz ilgi, destek ve güven için hepinize teşekkür eder; yeni editör ekibimizle birlikte dergimizin daha da güzel başarılarla imza atmasını temenni ederiz.

Murat Şimşek – Mahmut Samar

